

unicef
for every child

แนวทางการคุ้มครองเด็กจากร้ายออนไลน์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

จัดทำโดย ศูนย์อำนวยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด

สนับสนุนโดย องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

unicef
for every child

แนวทางการคุ้มครองเด็กจากรภัยออนไลน์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

จัดทำโดย ศูนย์อำนวยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด
สนับสนุนโดย องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

แนวทางการคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์โดยพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๕๖

ปีที่พิมพ์ มีนาคม ๒๕๖๘
จำนวนพิมพ์ ๔,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
แนวทางการคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
พ.ศ.๒๕๕๖.-- กรุงเทพฯ : ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
สำนักงานอัยการสูงสุด ๒๕๖๘.
๖๔ หน้า.
๑. เด็ก--การคุ้มครอง. ๒. เยาวชน--การคุ้มครอง. ๓. สิทธิเด็ก. I. ชื่อเรื่อง.
๓๒๓.๓๕๒
ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๘๑๓๗-๓๗-๖

คณะที่ปรึกษา

๑. นางศิริวรรณ สร้อยดี
รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้
รักษาการในตำแหน่ง อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว
๒. นายเวโรจน์ วงษ์สุรกุล
รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว
๓. นายจักรวาล แสงแจ
อัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน
รักษาการในตำแหน่ง รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว

คณะผู้จัดทำ

๑. นายประเสริฐ จรรย์รัตนศรี
ผู้อำนวยการศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๒. นายวุฒิพงษ์ พุ่มสงวน
อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๓. นางสาวอุทัยวรรณ สถานานนท์
อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๔. นายสรเสริญ ศิริวรรณ
อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๕. นายอภิชัย พจนชัยจิตต์
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๖. นางสาวปิ่นรัตน์ นันใจวงศ์
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๗. นางสาวปรียาพรรณ สิทธิไทย
นิติกรชำนาญการ
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๘. นายชัยวัฒน์ อุซกร
นิติกรปฏิบัติการ
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว
๙. นางสาวอารยา ศาลาจันทร์
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว

จัดพิมพ์โดย : ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชนและสถาบันครอบครัว
สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารหลักเมือง ชั้น ๒
ถนนหน้าพิพิธ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

พิมพ์ที่ : บริษัท ธนอรุณการพิมพ์ จำกัด
๔๕๗/๖-๗ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๒๑๘๗-๘
E-mail : art_aaronprinting@hotmail.com, www.thanaaronkarnpim@gmail.com

คำนำ

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ ภัยออนไลน์ และความสำคัญของปัญหาภัยออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเยาวชน สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจให้แก่เด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง อาจารย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก ตลอดจนผู้ใช้สื่อออนไลน์เกี่ยวกับเด็กที่อาจเป็นเหตุกระทำความผิด และเด็กที่อาจเป็นผู้กระทำความผิดภัยออนไลน์ ให้สามารถจัดการ กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดเหตุภัยออนไลน์ สามารถแก้ปัญหาและ การเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการทางคดีได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ในการให้ความคุ้มครอง ดูแล และให้ความช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับภัยออนไลน์ เป็นแนวทาง ในการทำงาน และในการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ภัยออนไลน์ในการให้ความคุ้มครอง ดูแล และให้ความช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หนังสือเล่มนี้จัดทำโดยศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด ประเทศออสเตรเลีย จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว

สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว

สำนักงานอัยการสูงสุด

มีนาคม ๒๕๖๘

สารบัญ (๑)

เรื่อง	หน้า
คำนำ	C
บทที่ ๑ ภัยออนไลน์	๑
๑.๑ รูปแบบของภัยออนไลน์	๒
๑.๑.๑ สื่อลามกอนาจารเด็ก (CHILD PORNOGRAPHY)	๒
๑.๑.๒ การกลั่นแกล้งออนไลน์ (CYBERBULLYING)	๕
๑.๑.๓ ออนไลน์กรูมมิ่ง (ONLINE GROOMING)	๖
๑.๒ สถิติเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของภัยออนไลน์	๗
๑.๒.๑ จำแนกตามอายุ	๘
๑.๒.๒ จำแนกตามเพศ	๙
๑.๒.๓ จำแนกตามลักษณะของความผิด (ฐานความผิด) และพฤติการณ์ (ความไม่เหมาะสม/ ความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด)	๙
๑.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์	๑๑
๑.๓.๑ ปัญหาจากผู้เสียหายและความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในครอบครัว	๑๑
๑.๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่	๑๒
๑.๓.๓ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๔
๑.๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานทึ่มสหวิชาชีพ	๑๖
๑.๓.๕ ปัญหาที่เกิดจากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์	๑๗

สารบัญ (๒)

เรื่อง

หน้า

บทที่ ๒ เด็กที่ถูกกระทำความผิดและเด็กที่กระทำความผิด	๑๘
๒.๑ เด็กที่ถูกทารุณกรรม	๑๙
๒.๒ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม	
จากวิทยออนไลน์	๒๒
๒.๒.๑ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม	
จากวิทยออนไลน์โดยบุคคลภายนอกครอบครัว	๒๒
๒.๒.๒ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม	
จากวิทยออนไลน์โดยบุคคลภายในครอบครัว	๒๕
๒.๓ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ตามที่กำหนด	
ในกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก	
พ.ศ. ๒๕๔๖	๒๘
๒.๔ เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติ	
คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๐ (๓)	๓๓
๒.๕ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด	
และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง	
สวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	๓๕
๒.๖ เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตาม พระราชบัญญัติ	
คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๒	๓๗
๒.๖.๑ การสงเคราะห์เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์	๓๙
๒.๖.๒ การนำเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์เข้ารับ	
การสงเคราะห์โดยผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเอง	๔๐
๒.๗ เด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ	
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๑
๒.๘ การคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	
ในครอบครัวโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง	๔๒

สารบัญ (๓)

บทที่ ๓ การแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุภัยออนไลน์	๔๕
๓.๑ การปฏิบัติตัวของเด็ก ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง	๔๖
๓.๑.๑ อภัยบล็อกช่องทางติดต่อตัวผู้กระทำความผิด	๔๖
๓.๑.๒ ลักษณะของการกระทำละเมิดออนไลน์	๔๗
๓.๑.๓ สังเกตพฤติกรรม และสภาพจิตใจของเด็ก	๔๗
๓.๑.๔ บันทึกข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบ	๔๘
๓.๑.๕ การแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ	๔๘
๓.๑.๖ กรณีที่มีการล่วงละเมิดทางร่างกายด้วย	๔๘
๓.๒ การเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการทางคดี	๔๙
๓.๓ การรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล	๕๐
๓.๔ การร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน	๕๑
๓.๔.๑ เอกสารประจำตัวต่าง ๆ	๕๒
๓.๔.๒ จัดเตรียมชื่อ-สกุล ข้อมูลการติดต่อของพยาน	๕๒
๓.๔.๓ กรณีมีบาดแผล	๕๒
๓.๕ เจ้าพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา	๕๓
๓.๕.๑ บุคลากรทางด้านกฎหมาย	๕๓
๓.๕.๒ บุคลากรทางด้านการแพทย์	๕๓
๓.๕.๓ บุคลากรทางด้านสังคมสงเคราะห์	๕๔
๓.๕.๔ บุคลากรในด้านอื่น ๆ	
ที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาดตามสถานการณ์	๕๔
๓.๖ บทบาทของทิมสหวิชาชีพ บุคคลและหน่วยงาน	
ที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดเยียวยา	๕๔
๓.๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการทำงาน	
และการประสานงานทิมสหวิชาชีพ	๕๖

บทที่
๑

ภัยออนไลน์

๑.๑ รูปแบบของภัยออนไลน์

๑.๑.๑ สื่อลามกอนาจารเด็ก (CHILD PORNOGRAPHY)

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๒๔ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพิ่มเติมคำนิยาม “สื่อลามกอนาจารเด็ก” และเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการทำ ผลิต ครอบครอง นำเข้า หรือ ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ส่งต่อ ประกอบการค้าหรือมีส่วน เกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อดังกล่าว หรือช่วยทำให้แพร่หลาย ซึ่งสื่อดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๗) และมาตรา ๒๘๗/๑ และ ๒๘๗/๒ ทั้งนี้ เนื่องจากก่อนการ แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว กฎหมายมิได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับ สื่อลามกอนาจาร “เด็ก” ไว้เป็นการเฉพาะ แต่กำหนดเพียง ความผิดเกี่ยวกับ “สื่อลามก” โดยมีหลักการว่าการครอบครอง สื่อลามก “ผู้ใหญ่” เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่สามารถจะกระทำได้ แต่สื่อลามกเด็กเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก^๑ การมีไว้ในครอบครองจึงแตกต่าง

^๑ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๓๔ กำหนดว่า

“รัฐภาคีรับที่จะคุ้มครองเด็กจากการแสวงประโยชน์ทางเพศ และการกระทำทางเพศ ที่มีขบทุกรูปแบบ เพื่อการนี้รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ทั้งมาตรการ ภายในประเทศ และมาตรการทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อป้องกัน

ก) การชักจูง หรือบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ข) การแสวงประโยชน์จากเด็กในการค้าประเวณี หรือการกระทำอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเพศ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ค) การแสวงประโยชน์จากเด็กในการแสดงลามกอนาจาร และที่เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจาร”

จากการครอบครองสื่อลามกผู้ใหญ่^๒ และเป็นที่มาของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๗) บัญญัติว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” หมายความว่า “วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้รู้หรือเห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันและให้หมายความรวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้”

จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สื่อลามกอนาจารเด็กมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบสิ่งที่จับต้องได้ ได้แก่ เอกสาร ภาพเขียน รูปถ่าย ภาพยนตร์ หรือสิ่งของอื่น ๆ หรือในรูปแบบสิ่งที่จับต้องไม่ได้ซึ่งจัดเก็บอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ไฟล์ภาพ

^๒ สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.). *คู่มือและแนวทางการดำเนินการตามแผนและการเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๒๔ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก)*. <https://shorturl.asia/YxJKN> ๒. (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

นอกจากนี้ สำหรับความแตกต่างระหว่าง “ลามก” กับ “อนาจาร” โปรดตุ มนัสธนนท์ เอกโกลวัฒน์ “การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ประเด็นที่ ๒ กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กออนไลน์” <https://shorturl.asia/5802U> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

และเสียงที่สามารถนำออกแสดงได้ ดังนั้น ในบริบทของ ภัยออนไลน์เกี่ยวกับเด็ก สื่อลามกอนาจารเด็กที่ถูกส่งผ่าน หรือเผยแพร่ในสังคมออนไลน์ จะมาในรูปสื่อที่จับต้องไม่ได้ แต่ก็ยังถือว่าเป็นสื่อลามกอนาจารเด็ก ตามคำนิยามตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๗) ดังกล่าวข้างต้น และผู้ครอบครอง สื่อดังกล่าวเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือผู้ส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗/๑^๓ นอกจากนี้ ผู้ที่ทำ ผลิต หรือหลอกลวงให้เด็กถ่ายภาพหรือคลิปลามกเด็กและ เยาวชน การถ่ายคลิปวิดีโอและนำไปเผยแพร่ลงบนอินเทอร์เน็ต (Video recording of assaults) ย่อมจะต้องมีความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๗/๒ ด้วยเช่นกัน^๔

^๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗/๑ ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก เพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^๔ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๗/๒ ผู้ใด

(๑) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดง อดแก่ประชาชน **ทำ ผลิต** มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือ ยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดย ประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก

(๒) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกจ่ายหรือแสดงอดแก่ประชาชนหรือให้เข้าสื่อลามกอนาจารเด็ก

(๓) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือ ใจข่าวโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ หรือโฆษณา หรือใจข่าวว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

๑.๑.๒ การกลั่นแกล้งออนไลน์ (CYBERBULLYING)

การกลั่นแกล้งออนไลน์ หรือ การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ เป็นพฤติกรรมการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการคุกคาม ล่อลวง และรังแกผู้อื่นโดยเจตนา โดยมีการกระทำซ้ำ ๆ และผู้ถูกกระทำไม่สามารถแก้ตัวหรือปกป้องได้ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักสื่อสารด้วยความรุนแรงหรือก้าวร้าว โดยตั้งใจที่จะทำร้ายหรือสร้างความไม่สบายใจแก่ผู้อื่น ซึ่งอาจมีได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การโต้เถียงปะทะคารม (Flaming) การดูถูกเหยียดหยาม การแสดงถ้อยคำก้าวร้าวรุนแรง ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะ เช่น ตามกระดานบอร์ดสนทนา Facebook การก่อกวน (Harassment) หรือ การใช้ถ้อยคำที่สร้างความรำคาญใจต่อบุคคลอื่น โดยกระทำซ้ำ ๆ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนตัว การใส่ร้ายป้ายสี (Denigration) หรือ การส่งต่อข้อมูลของบุคคลที่ไม่เป็นความจริง การปลอมตัวเป็นบุคคลอื่น (Impersonation) หรือ การแอบอ้างเป็นบุคคลหนึ่งและกระทำการที่สร้างความเสื่อมเสียให้กับบุคคลนั้น การเผยแพร่รูปภาพหรือข้อมูลส่วนตัวที่ทำให้เกิดความอับอาย (Outing and trickery)* เป็นต้น

* คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)”. [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/ps7K1> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

๑.๑.๓ ออนไลน์กรูมมิ่ง (ONLINE GROOMING)^๖

คือ กระบวนการล่อลวงเหยื่อที่เป็นเด็กผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อหลอกล่อ หรือล่อลวงให้เด็กแสดงออกทางเพศผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น พุดคุยให้เด็กรู้สึกชอบ หรือการใช้เงินล่อจูงเด็กยินยอมส่งรูปหรือคลิปวิดีโอที่ต้องการให้ผู้ล่อลวงเมื่อได้คลิปหรือวิดีโอที่ต้องการแล้ว ก็จะเริ่มข่มขู่เด็กให้ทำตามที่ต้องการเองที่ต้องการ เช่น ให้ส่งรูปหรือคลิปเพิ่ม ให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ด้วย เป็นต้น^๗

ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น เป็นตัวอย่างของภัยออนไลน์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับเด็ก ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีภัยอีกมากมายที่มีได้น่ามากล่าวไว้ ณ ที่นี้ ยกตัวอย่าง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวเด็ก (Children's Online and Privacy Protection) การขับออกจากกลุ่มหรือการคว่ำบาตร (Exclusion / Ostracism) การเฝ้าติดตามทางอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) หรือการติดต่อสื่อสารเรื่องทางเพศ (Sexting) เป็นต้น ซึ่งภัยแต่ละประเภทจะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจเด็กแตกต่างกันไป ในหัวข้อต่อไปจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเชิงสถิติของภัยออนไลน์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก

^๖ คลิป ทำความรู้จัก "Online Grooming" <https://shorturl.asia/gOhPq> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

^๗ The HUG Project Thailand, Facebook : <https://shorturl.asia/hFGBJ> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

๑.๒ สถิติเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของภัยออนไลน์

งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การข่มเหงรังแกในโลกไซเบอร์ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงมัธยมต้นซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น และมีวัยรุ่นประมาณร้อยละ ๒๐ - ๔๐ เคยเป็นเหยื่อการข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์^๔ จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๗ พบว่า ประชาชนอายุ ๖ ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ประมาณ ๖๖.๐ ล้านคน มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๕๙.๒ ล้านคน (๘๙.๗%) มีครัวเรือนที่มีโทรศัพท์มือถือ ๒๓.๕ ล้านครัวเรือน (๙๖.๘%) หรือถือได้ว่ามีโทรศัพท์มือถือเกือบครบทุกครัวเรือน และมีครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์จำนวน ๕.๐ ล้านครัวเรือน (๒๐.๕%)^๕ นอกจากนี้ จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ในปี ๒๕๖๒ โดย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ. หรือ ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยังพบว่า ในปี ๒๕๖๒ คนไทยใช้อินเทอร์เน็ต เฉลี่ยวันละ ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาที เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ถึง ๑๗ นาที^๖

^๔ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “การข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)”.

^๕ ไทยพีบีเอส, “สำนักงานสถิติฯ เผย คนไทยใช้อินเทอร์เน็ต ๕๙.๒ ล้านคน มือถือ ๖๒.๙ ล้านคน” [ออนไลน์] : <https://shorturl.asia/LUi16> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

^๖ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) (หรือ ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, “ETDA เผย ปี ๖๒ คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาที Gen Y ครองแชมป์ ๕ ปีซ้อน” [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/b3nUT> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

๑.๒.๑ จำแนกตามอายุ

สถิติของการใช้อินเทอร์เน็ตโดยจำแนกตามช่วงอายุ (Generation- Gen)^{๑๑} พบว่า บุคคลที่มีอายุระหว่าง ๑๙ - ๓๘ ปี (Gen Y) และ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๙ ปี (Gen Z) ครอบงำผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด เนื่องจาก Gen Y ส่วนมากเป็นวัยทำงานที่มีความจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ต ประกอบการทำงานและจัดการธุระส่วนตัว ขณะที่ Gen Z ส่วนมากเป็นนักเรียน ที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตประกอบการศึกษา หาความรู้และใช้ในช่องว่างเป็นจำนวนมาก^{๑๒} ในส่วนของการสร้างเนื้อหา (Content) นั้น พบว่า ในปี ๒๕๖๕ Gen Y ผลิตเนื้อหามากที่สุดเมื่อเทียบกับเจนเนอเรชันอื่น รองลงมาคือ Gen Z โดย Gen Y จะนิยมสร้าง Content ในรูปแบบการทำวิดีโอ คลิป และการจัดรายการพอดแคสต์มากที่สุด และหากพิจารณาโดยภาพรวมจะพบว่า Content ที่เป็นที่ยอมรับสร้างมากที่สุดจะเป็นวิดีโอ/คลิป ๔๙.๘๕% เขียนบทความ/Content/เว็บไซต์ ๔๑.๗๙% ถ่ายทอดสด (Live) ๓๖.๗๗% สตรีมมิ่งเกม/

^{๑๑} Gen Z คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า ๑๙ ปี, Gen Y คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง ๑๙ - ๓๘ ปี, Gen X คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง ๓๙ - ๕๔ ปี และ Baby Boomer คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง ๕๕ - ๗๓ ปี

^{๑๒} สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, “ETDA เผย ปี ๖๒ คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาที Gen Y ครอบงำ ๕ ปีซ้อน”

สตรีมมิ่งอื่น ๆ ๑๑.๘๖% จัดรายการวิทยุออนไลน์ ๑๐.๓๒% และจัดรายการพ็อดคาสท์ ๘.๙๘%^{๑๓}

๑.๒.๒ จำแนกตามเพศ

จากสถิติในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า เพศทางเลือกครองแชมป์ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ๑๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที รองลงมาคือเพศชาย ๑๐ ชั่วโมง ๒๕ นาที และเพศหญิง ๑๐ ชั่วโมง ๑๗ นาที^{๑๔}

๑.๒.๓ จำแนกตามลักษณะของความผิด (ฐานความผิด) และ พฤติการณ์ (ความไม่เหมาะสม/ความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด)

ในปี ๒๕๖๓ มีสถิติการก่ออาชญากรรมบนโลกออนไลน์ทั่วโลกกว่า ๖๕๐,๐๐๐ คดี ซึ่งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ การหลอกลวงโดยแอบอ้างตนเองเพื่อเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล, การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล และการโกงการซื้อขายทางออนไลน์^{๑๕} สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ทั่วประเทศไทย

^{๑๓} สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ. หรือ ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, “การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (Thailand Internet User Behavior Documents) ผลสำรวจ ปี ๒๕๖๕” [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/GnM5C> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

^{๑๔} สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ. หรือ ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, “ETDA เผย ปี ๖๒ คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาที Gen Y ครองแชมป์ ๕ ปีซ้อน”

^{๑๕} คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “ความรู้ทางกฎหมายหลากหลายและเข้าใจง่าย ชุดที่ ๒๐ : CYBER CRIME เมื่อโลกออนไลน์ เต็มไปด้วยอาชญากรรม : อาชญาวิทยาและบทบาทของกฎหมาย” [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/SQY3a> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

ประชาชนร้อยละ ๓๗.๓ พบเห็นสื่อลามก/อนาจาร/การค้าประเวณีด้วยตนเอง^{๑๖} และมีประชาชนในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๐.๑ ที่ได้รับความเดือดร้อนเพราะสื่อลามก/อนาจาร/การค้าประเวณี แต่ไม่ปรากฏสถิติว่า มีประชาชนมากนักน้อยเพียงใด ที่พบเห็นสื่อลามกอนาจารเด็ก และมีประชาชนร้อยละ ๗๐.๔ พบเห็นข่าวปลอม (Fake News) ด้วยตนเอง^{๑๗}

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อมูลจากศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า มีคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต จำนวน ๓๔๖ คดี จำแนกเป็นการครอบครองสื่อลามก จำนวน ๙๕ คดี ดักมุษย์ ๗๖ คดี ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ๑๖๕ คดี และคดีอื่น ๆ อีก ๑๐ คดี^{๑๘}

^{๑๖} สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, “ร้อยละของประชาชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามการพบเห็นเรื่องผิดกฎหมายบนระบบอินเทอร์เน็ตเป็นรายภาค” [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/7dglp> (สืบค้นข้อมูล: ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗)

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน

^{๑๘} สำนักงานตำรวจแห่งชาติ “สถิติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต” [ออนไลน์]. : <https://shorturl.asia/nZVJT> (สืบค้นข้อมูล: ๒๗ มกราคม ๒๕๖๘)

๑.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของการเฝ้าระวังผู้เสียหายจากการกระทำความผิด คือการลบหรือเอาออกไปซึ่งข้อมูลหรือเนื้อหาที่ปรากฏขึ้นทางออนไลน์ (Digital Footprint) ที่ยากหรืออาจเป็นไปได้ไม่ได้เลยที่ผู้ใดจะทำให้หายไปได้อย่างถาวร นอกเหนือจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ปัญหาและอุปสรรคอย่างอื่นที่เกิดขึ้นได้แก่ปัญหา ดังต่อไปนี้

๑.๓.๑ ปัญหาจากผู้เสียหายและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว

ปัญหาจากผู้เสียหายอาจเกิดขึ้นได้หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น การที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน เช่น พ่อบุญธรรมล่วงละเมิดทางเพศลูกบุญธรรม ลุงป้าน้าอา กระทำต่อหลานซึ่งเป็นเด็กที่ตนเป็นผู้ปกครอง จึงทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถูกปกปิดอยู่เพียงในครอบครัว ผู้เสียหายที่เป็นเด็กไม่กล้าที่จะไปแจ้งความ^{๑๙} หรือในกรณีที่ผู้เสียหายที่เป็นเด็กถูกหลอกให้ถ่ายคลิปเด็กหลายคนอาย และกลัวผู้ปกครองรู้ จึงเลือกที่จะเงียบไม่แจ้งความ^{๒๐} ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นผลทำให้คนร้าย

^{๑๙} ในกรณีเช่นนี้ ถือว่า เป็นการทารุณกรรมเด็ก และเป็นความรุนแรงในครอบครัว (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ ๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทราบเหตุ อาจดำเนินการเข้าไปในเคสสถานเพื่อช่วยเหลือเด็กได้ (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ ๓) หรือผู้เสียหาย ญาติ เจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพแทนผู้เสียหายได้

^{๒๐} มูลนิธิรัก. (ม.ป.ป.) *exposed เมื่อคลิปปหลุด*, (ม.ป.ท.), ดำเนินหนังสือ.

ไม่ถูกดำเนินคดีและกระทำความผิดต่อเนื่องไปยังผู้เสียหาย
คนอื่น ๆ ที่เป็นบุคคลภายนอกครอบครัวได้^{๑๑}

๑.๓.๒ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่

การดำเนินการคุ้มครองเด็ก ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖^{๑๒} (มาตรา ๔)
นิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
หมายถึง “ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้” ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครอง
เด็กแห่งชาติว่าด้วย หลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่
ในการลงเคราะห์เด็กและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๗
ข้อ (๒) (ฉ) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ซึ่งรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
แต่งตั้งจากผ่านการอบรมการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติกำหนด
โดยผ่านการประเมินจากอนุกรรมการประเมินที่คณะกรรมการ
คุ้มครองเด็กแห่งชาติแต่งตั้ง สำหรับผู้มีประสบการณ์ทำงาน
เป็นที่ประจักษ์ ไม่ต้องผ่านการอบรม แต่ต้องได้รับการประเมิน
ตามที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติกำหนด ดังนั้น

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน

^{๑๒} เอกสารสรุปผลการดำเนินงานการให้บริการคุ้มครองเด็กศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี
โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร

เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่ไม่ได้ผ่านการอบรม
จึงไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ และไม่มีอำนาจดำเนินการในฐานะ
พนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ยกตัวอย่าง เช่น
เข้าไปในเคหสถาน ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำ
ทารุณกรรมเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖
มาตรา ๓๐ แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ
ตำรวจดังกล่าว เมื่อพบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่า
มีการทารุณกรรม หรือได้รับแจ้งเหตุดังกล่าว ย่อมมีอำนาจ
เข้าตรวจค้นและมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวเด็กหรือ
จากบุคคลที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัวเด็กเพื่อคุ้มครอง
สวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุดได้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๔๑ และอำนาจทั่วไปตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

๑.๓.๓ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๘^{๓๓} มีจำนวนน้อยเกินไป และเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปอาจจะยังไม่ทราบชัดเจนว่า จะติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวที่ไหนอย่างไร นอกจากนี้ ในการจัดการปัญหาเรื่องร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint)^{๓๔} ที่เจ้าหน้าที่หรือประชาชนทั่วไป ขาดองค์ความรู้ในการติดตามเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด และเพื่อลบหรือกำจัดข้อมูล ซึ่งหากดำเนินการไม่ถูกต้องหรือล่าช้า ผู้กระทำความผิดมักจะใช้โอกาสนี้รีบบลบข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน ทำให้การติดตามตัวผู้กระทำความผิดและการแสวงหาพยานหลักฐานในภายหลังเป็นไปได้ยากขึ้น

๒๓ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า “ภายในห้าปีนับจากมาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด และหาตัวผู้กระทำความผิด

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูลหรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(๒) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๓) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๖ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมิได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๖) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(๗) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(๘) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็น เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราปรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้”

๒๔ ร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint) คือ รอยเท้าบนโลกดิจิทัล มีการกล่าวว่าเมื่อข้อมูลใดปรากฏในอินเทอร์เน็ตแล้ว ไม่อาจลบล้างได้ หรือไม่อาจจัดให้หมดไปได้โดยง่าย

๑.๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานทีมสหวิชาชีพ

คำว่า “ทีมสหวิชาชีพ” ในการคุ้มครองเด็กที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มิได้มีกฎหมายเขียนไว้อย่างชัดเจน แต่เป็นคำที่ใช้ในทางปฏิบัติที่บุคคลหลายวิชาชีพเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย ด้านสังคม สงเคราะห์ ด้านการแพทย์หรือจิตวิทยา หรือด้านการศึกษา อาชีพ เป็นต้น^{๒๕} ในการร่วมมือประสานงานดังกล่าวไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ แต่เป็นการที่แต่ละฝ่ายต่างคนต่างทำหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของตน ทั้งไม่มีกฎเกณฑ์เป็นทางการกำหนดผู้เป็นผู้นำในการทำงานหรือเจ้าภาพ (Case Manager) ในการทำงาน แต่อย่างไรก็ดี หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่มีอำนาจไปบังคับบัญชาหน่วยงานอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำงาน หรือ การเข้ามาร่วมประชุมทีมสหวิชาชีพ ดังนั้น ในทางปฏิบัติการทำงานจึงมีลักษณะว่าหน่วยงานไหนมีความพร้อมและเป็นผู้พบเหตุการณ์ก่อน ก็จะรับบทบาทเป็น ผู้รวบรวมข้อเท็จจริง ผู้ประสานงานหลักกับหน่วยงานอื่น ๆ การทำงานด้านนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายโดยไม่มีเจ้าภาพ หรือ ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานอื่นในการประสานงาน จึงทำให้เกิดปัญหาในทั้งในประเทศไทย^{๒๖} และในหลายประเทศในการ

^{๒๕} โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ ๓ ข้อ ๓.๕ เจ้าพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

^{๒๖} สำหรับแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา โปรดดูบทที่ ๓ ข้อ ๓.๙ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานทีมสหวิชาชีพ

บริหารจัดการให้ไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความล่าช้า ไม่ทัน
ต่อสถานการณ์^{๒๗}

๑.๓.๕ ปัญหาที่เกิดจากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์

ปัญหาทางเทคนิคที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถ
ขอความร่วมมือเรื่องพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
ในการสืบสวนสอบสวน ยกตัวอย่างเช่น บางแอปพลิเคชัน
ที่ได้รับความนิยมสูงในประเทศไทย ซึ่งผู้ให้บริการอยู่ใน
ต่างประเทศ มีนโยบายที่จะเปิดเผยข้อมูลก็ต่อเมื่อเป็นคำขอ
จากหน่วยงานสืบสวน และต้องมีหมายจับจากผู้พิพากษา หรือ
เฉพาะในกรณีที่มีอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคล หรือ
“มีความสงสัยอย่างเข้มข้น” ว่าจะเกิดการกระทำความผิด
ทางอาญา^{๒๘} นอกจากนี้ การที่ผู้ให้บริการอยู่ต่างประเทศ
กระบวนการในการขอเปิดเผยข้อมูลมีหลายขั้นตอนและ
ต้องใช้เวลา จึงมีความเสี่ยงที่ข้อมูลที่โพสต์อาจถูกลบไปโดย
ผู้ให้บริการตามเวลา^{๒๙}

^{๒๗} เอกสารสรุปผลการดำเนินงานการให้บริการคุ้มครองเด็กศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี
โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่าง
คดีที่เกี่ยวข้องกับความล่าช้าที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ในคดี ครด.๒/๖๕ แต่ง ครด.๔/๖๖ ของ
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลำปาง ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า ผู้เสียหาย
ได้เล่าให้กับผู้ใหญ่บ้านหรือเพื่อนบ้านให้ทราบถึงเหตุความรุนแรงในครอบครัว
ที่ตนถูกสามีทำร้ายหลายครั้งแล้ว แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเห็นว่า เป็นเรื่องในครอบครัว
จึงไม่มีการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวดังกล่าว จนกระทั่งต่อมาผู้เสียหาย
ถูกทำร้ายถึงตาย เป็นต้น

^{๒๘} MONOLITH LAW OFFICE. “สามารถขอเปิดเผยข้อมูลใน LINE ได้หรือไม่?
คำอธิบายเกี่ยวกับการระบุตัวตนของบุคคลจากการเปิดเผยข้อมูลผู้ส่ง” [ออนไลน์]. :
<https://shorturl.asia/cjooe> (สืบค้นข้อมูล: ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗)

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน

บทที่ ๒

เด็กที่ถูกระบาดความผิด และเด็กที่กระทำความผิด

“เด็ก” ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก หมายความว่า บุคคล
ซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้บรรลุนิติภาวะ
โดยการสมรส ทั้งนี้ การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ไม่ว่าจะเป็น
เด็กที่ถูกกระทำความผิดหรือเด็กที่กระทำความผิด กฎหมาย
คุ้มครองเด็กกำหนดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก
เป็นสำคัญ^๑ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่เป็นธรรม

๒.๑ เด็กที่ถูกทารุณกรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔
บัญญัติว่า

^๑ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ในกรณีที่เด็กเป็นผู้ที่กระทำความผิด
โปรดดูกฎกระทรวงกำหนดแนวทางการพิจารณาการกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์
สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙,
กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนา
เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล พ.ศ. ๒๕๔๙ ในกฎหมายอื่นยกตัวอย่างเช่น ตาม
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙๕ ที่กำหนดให้
ศาลเยาวชนที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดี เป็นศาลในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชน
มีถิ่นที่อยู่ปกติที่อาจเป็นสถานที่ที่เด็กพักอาศัยในระหว่างการศึกษา หรือที่อาศัยอยู่กับ
บิดามารดา ทั้งนี้ เนื่องจากเพื่อความสะดวกกับเด็ก และ/หรือผู้ปกครองในการเดินทาง
การศึกษาหรืออาชีพ หรือในการติดต่อประสานงานด้านคดีต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม หากศาล
เห็นว่า ศาลแห่งท้องที่ที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดควรเป็นศาลที่พิจารณาคดี
“เพื่อประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน” ให้ศาลดังกล่าวเป็นศาลที่พิจารณาคดีนั้นได้
ในทางกลับกัน กรณีที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด โดยหลักแล้ว ศาลที่จะพิจารณาคดี
คือศาลที่มูลคดีเกิด ทั้งนี้ โดยมิได้คำนึงว่า ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดจะมีที่อยู่
ที่ใด ส่วนการจะชำระคดีที่ศาลที่ผู้ใหญ่มีที่อยู่นั้น กลับเป็นข้อยกเว้น (ประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒)

“การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศ ต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำการหรือประพฤติในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การล่อลวงให้เด็กกระทำความผิดหรือตกเป็นเหยื่อในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศทางออนไลน์^๒ หรือการใช้เด็กให้กระทำการหรือประพฤติในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นภัยออนไลน์ใด ๆ ที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมให้กระทำการหรือไม่ยินยอมให้กระทำก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการ “การทารุณกรรม” ต่อเด็ก เด็กดังกล่าวถือว่าเป็นเด็กที่ “ถูกทารุณกรรม”^๓ และย่อมเป็น “เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ”^๔ หรือเป็น “เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์”^๕ เด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายดังกล่าว ย่อมอยู่ในข่ายที่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๔ ยกตัวอย่างเช่น ผู้พบเห็นเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากภัยออนไลน์

^๒ อาทิ ล่อลวงให้เด็กผลิตสื่อลามกอนาจารของตัวเอง หรือล่อลวงให้เด็กแสดงออกทางเพศผ่านวิธีการต่าง ๆ จนเด็กยินยอมส่งรูปหรือคลิปวิดีโอตามที่ผู้ล่อลวงต้องการ และเมื่อได้คลิปวิดีโอที่ผู้ล่อลวงต้องการแล้ว ก็จะเริ่มข่มขู่เด็ก ส่งมอบเงิน หรือทรัพย์สินให้ผู้ล่อลวง หรือบังคับให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ด้วย เป็นต้น

^๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๐ (๑)

^๔ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙, ๔๐

^๕ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๒ (๕) “ถูกทารุณกรรม”

จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยมิชักช้า^๖ และยอมอยู่ในข่ายที่จะได้รับการสงเคราะห์ ตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๓ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจให้การสงเคราะห์แก่เด็กโดยการส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ หรือในสถานสงเคราะห์^๗ เป็นต้น

นอกจากนี้ ในส่วนที่มหาวิทยาลัย อันได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือคุ้มครองและรับตัวเด็กที่ถูกทารุณกรรมไว้รักษาพยาบาล ตลอดจนครู อาจารย์ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์ถูกทารุณกรรม หรือบุคคลใดก็ตามพบเห็นทาราบ หรือสงสัยว่าเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนถูกทารุณกรรมโดยภัยออนไลน์ จะต้องรายงานกรณีที่เกิดถูกทารุณกรรมให้พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชักช้า^๘

^๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙ วรรคแรก

^๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๓ (๕) (๖)

^๘ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

การแจ้งโดยผู้พบเห็น หรือการรายงานโดยทีมสหวิชาชีพ
ดังกล่าวแล้ว เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง
และไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง^๙

๒.๒ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม จากภัยออนไลน์

๒.๒.๑ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม จากภัยออนไลน์โดยบุคคลภายนอกครอบครัว

อาจกล่าวได้ว่า การคุ้มครองสวัสดิภาพ เป็นการคุ้มครอง
ที่ไม่ใช่การดำเนินคดีอาญา เป็นการคุ้มครองเด็กที่สามารถ
กระทำไ้รวดเร็วที่สุด ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องขอหมายค้น หรือ
หมายจับจากศาล

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้รับแจ้งเหตุว่ามี
เด็กถูกทารุณกรรม หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่
พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครอง
สวัสดิภาพเด็กทราบเหตุเอง หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า
มีการกระทำการทารุณกรรมเด็ก หรือมีภัยออนไลน์เกิดขึ้นกับ
เด็ก หรือในกรณีที่ได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าว^{๑๐}
พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือ
ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตัวอย่างเช่น ปลัดกระทรวง

^๙ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙ วรรคสาม

^{๑๐} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙

ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ย่อมมีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นช่วยเหลือเด็ก^{๑๑} ในกรณีที่เด็กได้รับอันตรายจากบุคคลในครอบครัวเด็กเอง มีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด^{๑๒} และต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กเห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจ โดยการค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็ก และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กถูกทารุณกรรม โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวนั้น เพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กนั้น รวมถึงอาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับที่ยอมรับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กก่อนได้^{๑๓} หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เด็กถูกทารุณกรรมก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์เด็กนั้น โดยการให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม

^{๑๑} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๐

^{๑๒} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๑ โปรดดูรายละเอียดในข้อ ๒.๒.๒ และ ๒.๓.๗ และ ๒.๔

^{๑๓} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒ วรรค ๑

กับการที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ด้วย ตลอดจนหากจำเป็น ต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจแก่เด็กถูกทารุณกรรม ก็ให้รับ ส่งเด็กถูกทารุณกรรมไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู เพื่อให้ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจต่อไป

นอกจากนี้ กระบวนการการส่งเด็กที่ถูกทารุณกรรมไปยัง สถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดระหว่างการ สืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ที่ถูกทารุณกรรมอย่างเหมาะสม กฎหมายคุ้มครองเด็กกำหนด ระยะเวลาให้สามารถส่งเด็กไปยังสถานที่ดังกล่าวได้ไม่เกิน ๗ วัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ ของเด็กถูกทารุณกรรมนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก หรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ศาลมีคำสั่งขยายระยะเวลาให้เด็ก ถูกทารุณกรรมอยู่ในสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดระหว่างการสืบเสาะและพินิจ เพื่อหาวิธีการ คุ้มครองสวัสดิภาพดังกล่าวต่อไปอีกได้ แต่เมื่อรวมระยะเวลา ที่ต้องอยู่ในสถานที่ดังกล่าวแล้วต้องไม่เกินกว่า ๓๐ วัน^{๑๔}

^{๑๔} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒ วรรค ๒

๒.๒.๒ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมจาก ภัยออนไลน์ โดยบุคคลภายในครอบครัว

กรณีผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กเอง ถ้ามีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่กระทำผิด และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องซึ่งเป็นผู้ปกครองหรือญาติของเด็กนั้นเป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กเอง และอาจมีพฤติการณ์ว่าจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กนั้นอีก กฎหมายกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิจารณาคดีนั้น มีอำนาจกำหนดมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ปกครองหรือญาติของเด็กผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้น โดยศาลมีอำนาจออกคำสั่งห้ามผู้ปกครองหรือญาติของเด็กนั้นเข้าเขตที่กำหนด หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำการทารุณกรรมต่อเด็กซ้ำอีก และกฎหมายคุ้มครองเด็กให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งให้ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่เป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กซ้ำนั้นทำทัณฑ์บนตามวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วยก็ได้^{๑๕}

^{๑๕} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๗ วรรค ๑

อย่างไรก็ตาม หากยังไม่มี การฟ้องคดีอาญาหรือมีคำสั่ง
ไม่ฟ้องคดีอาญาแก่ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่เป็นผู้กระทำ
ทารุณกรรมต่อเด็กนั้น แต่มีพฤติการณ์น่าจะเชื่อว่าจะมีการกระทำ
ทารุณกรรมเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตนอีก กฎหมาย
คุ้มครองเด็กกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก พนักงาน
ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
หรือพนักงานอัยการ สามารถยื่นคำขอต่อศาลเยาวชน
และครอบครัว เพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งห้ามไม่ให้กระทำ
การทารุณกรรมเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตนซ้ำอีก
โดยศาลอาจกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองความประพฤติและ
เรียกประกันด้วยก็ได้^{๑๖} ทั้งนี้ การที่ศาลเยาวชนและครอบครัว
จะพิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการ อย่างใดหรือ
การเรียกประกันจากผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้นต้องคำนึงถึง
ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ^{๑๗}

^{๑๖} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๓ วรรค ๒

^{๑๗} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๓ วรรค ๔

หากศาลเห็นว่า มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองป้องกันไม่ให้เด็กถูกระงับการกระทำทารุณกรรมซ้ำอีก กฎหมายคุ้มครองเด็กให้อำนาจศาล ในการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะกระทำการทารุณกรรมแก่เด็กมาซักถามไต่สวน โดยให้จับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะกระทำการทารุณกรรมแก่เด็กนั้นมาซักถามไต่สวนครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน^{๑๘}

กฎหมายคุ้มครองเด็ก ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อกำกับดูแลเด็ก โดยอาจแต่งตั้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ในการทำงานเกี่ยวกับเด็ก กฎหมายยังได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเปิดเผยสภาพหรือข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับเด็กหรือผู้ปกครองในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่เด็ก หรือผู้ปกครองอีกด้วย^{๑๙}

^{๑๘} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๓ วรรค ๓

^{๑๙} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๖, ๑๓๐, ๑๓๖ ประกอบมาตรา ๑๙๒

๒.๓ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ วรรค ๖ บัญญัติว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำความผิด กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง^{๒๐}

บทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น มิได้บัญญัติชัดเจนว่า เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดเป็นอย่างไร เพียงแต่กำหนดลักษณะโดยรวมว่า เด็กมีลักษณะเช่นใด เช่น เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร แต่ไม่ได้บอกว่าประพฤติตนไม่สมควรอย่างไร ซึ่งน่าจะเป็นเพราะกฎหมายประสงค์ที่จะไปกำหนดรายละเอียด หรือยกตัวอย่างเป็นเชิงอธิบายในกฎกระทรวง ซึ่งตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ แบ่งเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดออกเป็น ๔ ประเภทโดยใช้ถ้อยคำตามนิยามของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ

^{๒๐} กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๔๙

(๑) เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร^{๒๑}

(๒) เด็กที่ประกอบอาชีพ ที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี^{๒๒}

(๓) เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่ น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี^{๒๓}

^{๒๑} กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑ เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ประพฤติดนแกลหรือซ่มแหร่งแกผู้อื่น
- (๒) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแกผู้อื่น
- (๓) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน
- (๔) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมึนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- (๕) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๖) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (๗) ประพฤติดนไปในทางขู้สว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
- (๘) ต่อต้านหรือท้าทายคำสั่งสอนของผู้ปกครอง จนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้
- (๙) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ

^{๒๒} กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ เด็กที่ประกอบอาชีพที่ น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (๑) ขอกทานหรือกระทำการส่อไปในทางขอกทานโดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือ ส่งเสริม

หรือ (๒) ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

^{๒๓} กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่ น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแกผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

หรือ (๒) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

และ (๔) เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย^{๒๔}

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดทั้ง ๔ ประเภท ตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ มีการยกตัวอย่างไว้เป็นข้อย่อย ๆ ในแต่ละประเภท เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และทำให้กฎหมายแม่นยำชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในบริบทของการกระทำความผิดออนไลน์ของเด็ก จะขอยกตัวอย่าง เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ตามกฎกระทรวงดังกล่าว พอสังเขปดังนี้

๑. เด็กที่เป็นผู้จัดทำสื่อลามกอนาจารโดยการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารของตนเอง หรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารของเด็กคนอื่น (Child Pornography) ถือว่า

- เป็นเด็กที่ประพฤตินไม่สมควร (หรือประพฤตินไม่สมควรในทางเพศ กล่าวคือ ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ประพฤตินไปในทางชั่วร้ายหรือสื่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ เป็นต้น)

^{๒๔} กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือให้บริการทางเพศ
- (๒) เร่รอนไปตามสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน
- หรือ (๓) ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

- เป็นเด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการชักนำของบุคคลภายในครอบครัวของเด็ก หรือโดยการชักนำหรือจากการหลอกลวงของบุคคลภายนอก รวมถึงเกิดจากการกระทำของตัวเด็กเอง เช่น เด็กที่ยินยอมอยู่ในกระบวนการผลิตสื่อลามกอนาจารเด็กโดยร่วมกับบุคคลอื่น (ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี เป็นต้น)

- เป็นเด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี (เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี เป็นต้น)

- เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย (เด็กที่อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศ)

๒. เด็กที่กลั่นแกล้งผู้อื่นออนไลน์ (Cyberbullying) ถือว่า เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นทางโลกไซเบอร์ ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการคุกคาม ล่อลวง และรังแกผู้อื่นโดยเจตนา ถือว่าเป็นเด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร (ประพฤติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นต้น)

๓. เด็กที่ทำออนไลน์กรูมมิ่งผู้อื่น (Online Grooming) เป็นเด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร (ประพฤติดนเกเรหรือ ช่มแครงรังแกผู้อื่น ซื่อหรือขายบริการทางเพศ เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ประพฤติดนไปในทางชั่วร้าย หรือล่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ เป็นต้น) หรือเป็นเด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี (ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี เป็นต้น)

กล่าวโดยสรุปคือ เด็กที่กระทำความผิดในเรื่องภัยออนไลน์ ถือว่า เป็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ตามนิยามในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ วรรค ๖ ดังกล่าวแล้ว และถือว่าเป็นเด็กเสี่ยงต่อการกระทำความผิดตามกฎหมายกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ อันมีกระบวนการเข้าสู่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งจะกล่าวต่อไปในข้อ ๒.๕

๒.๔ เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง สวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๐ (๓)

คำว่า “เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง
สวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ตามพระราชบัญญัติ
คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๐ (๓) หมายความว่า ไม่ได้ให้
คำนิยามไว้ แต่อาจกล่าวได้ว่า หมายถึง เด็กที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ
กับการกระทำความผิดทางอาญา โดยอาจเป็นผู้เสียหาย หรือ
ผู้ต้องหาก็ได้ อย่างไรก็ตาม คำดังกล่าว อาจทำความเข้าใจได้
จากกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับ
การคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดว่า เด็กที่อยู่
ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่

(๑) เด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็น
ความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา

(๒) เด็กที่ศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กและเยาวชนส่งมารับการคุ้มครองสวัสดิภาพและไม่มี
ผู้ปกครองหรือผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่อยู่ในสภาพ
ที่จะให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กได้

(๓) เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือ
จิตใจ หรือประกอบอาชีพในบริเวณที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกาย
หรือจิตใจ

(๔) เด็กที่อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่า
ประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือหลอกลวงประชาชน

เด็กที่ไปเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดในเรื่อง ภัยออนไลน์ อาจต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติ เป็นความผิด (กฎกระทรวง ข้อ (๑)) อาจถูกส่งมารับการคุ้มครอง สวัสดิภาพและไม่มีผู้ปกครอง (กฎกระทรวง ข้อ (๒)) นอกจากนี้ เด็กที่ยินยอมเป็นผู้แสดงลามกอนาจารในคลิป หรือเด็กที่เป็น ผู้จัดทำคลิปลามกอนาจาร เผยแพร่ออนไลน์ อาจถือได้ว่าเป็นเด็ก ประกอบอาชัพที่น่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจตนเอง หรือผู้อื่น (กฎกระทรวง ข้อ (๓)) รวมทั้งอาจอยู่อาศัยกับบุคคล ที่ร่วมกระทำความผิดในเรื่องภัยออนไลน์ซึ่งเป็นประกอบ อาชัพไม่สุจริต (กฎกระทรวงข้อ (๔)) ดังนั้น จึงถือว่า เด็กที่ไป เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในเรื่องภัยออนไลน์ เป็นเด็ก ที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๐ (๓) และกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับ การคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. ๒๕๔๙ ดังกล่าวข้างต้นอันมี กระบวนการเข้าสู่การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กซึ่งจะได้กล่าว ต่อไป

๒.๕ การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อมีผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดทางออนไลน์ หรือเป็นเด็กซึ่งอยู่ในสภาพจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้ที่พบเห็นเด็กนั้นจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้น และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยไม่ชักช้า^{๒๕} เพื่อให้เด็กนั้นได้รับการช่วยเหลือ ตามกระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพอย่างเหมาะสม

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดทางออนไลน์ หรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด จะต้องดำเนินการสอบถามเด็กและดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กนั้น รวมทั้งสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นอยู่ของเด็กนั้น การเลี้ยงดูอุปนิสัย และความประพฤติของเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดนั้น และหากเห็นว่าจำเป็นต้องคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กนั้น จะส่งเด็กนั้นเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูก็อาจกระทำได้ โดยการเสนอความเห็นดังกล่าวไปยังปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและ

^{๒๕} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๙

ความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม แก่เด็กนั้นต่อไป^{๒๖}

แต่ถ้าเห็นว่า ยังไม่สมควรส่งตัวเด็กนั้นไปยังสถานแรกรับ ที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราว ก็อาจมอบตัวเด็กให้แก่ ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแล โดยอาจ แต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กด้วยก็ได้

พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันไม่ให้เด็ก มีความประพฤติเสียหายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยให้ ผู้ปกครองหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติตาม ข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม^{๒๗} ยกตัวอย่างเช่น ระมัดระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่อันจะจูงใจให้เด็กประพฤติ ตนไม่สมควร มิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคล ที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสียหรือมิให้เด็กกระทำการใด อันเป็นเหตุให้เด็กประพฤติเสียหาย จัดให้เด็กได้รับการ ศึกษาอบรมตามสมควรและความสนใจแก่เด็ก จัดให้เด็ก ได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจ ของเด็ก จัดให้เด็กกระทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น

^{๒๖} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๔ วรรค ๑

^{๒๗} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๔ วรรค ๒

อย่างไรก็ตาม หากปรากฏชัดว่าผู้ปกครองหรือผู้ที่รับเด็กไว้ปกครองดูแล ละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กรับเด็กกลับไปดูแลต่อไป^{๒๘}

๒.๖ เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๒

เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามกฎหมาย^{๒๙} ได้แก่

(๑) เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า

(๒) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง

(๓) เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุใด ๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิการ ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท

(๔) เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม อันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

^{๒๘} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๔ วรรค ๓

^{๒๙} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๒

(๕) เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรม หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติเสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดีหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

(๖) เด็กพิการ

(๗) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก

(๘) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่า เด็กในหมวดนี้เป็นเด็กที่ตกอยู่ในความลำบาก เร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง พิการ หรือไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง อาจกล่าวได้ว่าเป็นเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ อาจตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ หรืออาจถูกสภาพบีบบังคับให้เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือเป็นผู้ค้ามนุษย์เสียเอง ในส่วนของภัยออนไลน์ อาจถูกมิชชันนารีไปผลิตสื่ออยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหายในกระบวนการการทำสื่อลามกอนาจารเด็ก อาจเข้าไปทำงาน หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว รวมถึงเสี่ยงจะตกเป็นผู้ถูกกระทำจากการกลั่นแกล้งออนไลน์หรือการข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ หรือเสี่ยงจะตกเป็นผู้ถูกกระทำออนไลน์รุนแรง

โดยสรุปคือ เด็กในหมวดนี้จึงอาจเป็นได้ทั้งเด็กที่กระทำความผิดและได้รับความเสียหายจากภัยดังกล่าว ตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับ

การลงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้กำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการลงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือต้องหาว่ากระทำผิด หรือเด็กซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาที่ศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เห็นว่าตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อมจำต้องได้รับการลงเคราะห์ ในการลงเคราะห์เด็ก อาจเกิดจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการแทนผู้ปกครองหรือญาติของเด็ก หรือการนำเด็กที่พึงได้รับการลงเคราะห์เข้ารับการลงเคราะห์โดยผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเอง ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

๒.๖.๑ การลงเคราะห์เด็กที่พึงได้รับการลงเคราะห์

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้รับแจ้งจากบุคคลผู้ที่พบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพที่ต้องได้รับการลงเคราะห์ หรือเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการลงเคราะห์ด้วยตนเอง ให้พิจารณาให้การลงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น ให้ความช่วยเหลือและลงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัว หรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู, ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น หรือส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ^{๓๐} เป็นต้น

^{๓๐} ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยวิธีการให้การลงเคราะห์เด็ก พ.ศ. ๒๕๔๗

๒.๖.๒ การนำเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์เข้ารับการสงเคราะห์ โดยผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเอง

เมื่อผู้ปกครองหรือญาติของเด็กมีความประสงค์จะนำเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กนั้นอาจนำเด็กไปขอรับการสงเคราะห์ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด หรือที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูของเอกชน เพื่อขอรับการสงเคราะห์ก็ได้^{๓๑}

กรณีผู้ปกครองหรือญาติของเด็กได้นำเด็กมาขอรับการสงเคราะห์ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ถ้าเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาให้การสงเคราะห์ที่เหมาะสมตามวิธีการสงเคราะห์เด็กตามที่เหมาะสม ที่กำหนดในข้อ ๒.๖.๑ (การสงเคราะห์เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์) ดังกล่าวข้างต้น แต่ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถหาวิธีการสงเคราะห์ที่เหมาะสมกับเด็กตามวิธีการสงเคราะห์ดังกล่าวได้ จะส่งเด็กไปยังสถานแรกรับก่อนก็ได้^{๓๒}

^{๓๑} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๔

^{๓๒} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๔ วรรคสอง

กรณีมีการนำเด็กมาขอรับการสงเคราะห์ที่สถานแรกรับ
สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กของเอกชน
ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาดำเนินการตามวิธีการสงเคราะห์เด็ก
ตามที่เหมาะสมต่อไป^{๓๓}

๒.๗ เด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว^{๓๔}

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม
ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียน
สมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมถึงบุคคลใดๆ
ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ
โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ
หรือการกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าก่อให้เกิดอันตรายแก่
ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ
หรือใช้อำนาจครอบงำผิดครองธรรมให้บุคคลในครอบครัว
ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่ง
อย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

^{๓๓} พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๔ วรรคสาม

^{๓๔} พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๓

เด็กที่ถูกบุคคลในครอบครัวกระทำในเรื่องของภัยออนไลน์นั้น มักเป็นผู้ถูกกระทำในลักษณะเป็นการล่อลวงหรือล่องละเมิดในทางเพศ หรือถูกการกระทำโดยเจตนาในทางเพศในลักษณะที่น่าก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของเด็กนั้น ดังนั้น หากบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กเอง ย่อมเป็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว นอกจากเด็กจะได้รับ ความคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังกล่าวในข้อ ๒.๒.๒ แล้ว ยังมีกระบวนการคุ้มครอง ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย

๒.๘ การคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยผู้เกี่ยวข้อง

เด็กที่ถูกบุคคลในครอบครัวกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นผู้พบเห็นหรือทราบว่าเด็กถูกบุคคลในครอบครัวกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ^{๓๕} เพื่อให้การคุ้มครองช่วยเหลือ

^{๓๕} พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕

เด็กผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้น ทั้งนี้การแจ้งดังกล่าว อาจกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ โทรศัพท์ หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือวิธีการอื่นใด^{๓๖}

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พบเห็นว่ามีถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือได้รับแจ้งว่ามีถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมทั้ง มีอำนาจจัดให้เด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ และขอคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนหากเด็กผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ก็มีหน้าที่จัดให้เด็กนั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าเด็กนั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้นเป็นผู้ร้องทุกข์แทนเด็กนั้นได้^{๓๗}

^{๓๖} พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖ วรรคแรก

^{๓๗} พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖ วรรคสอง

นอกจากนี้ หากประสงค์จะให้บุคคลในครอบครัว
ผู้ซึ่งเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็ก ได้รับการ
การบำบัด ฟื้นฟู หรือแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม
กับการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของบุคคลในครอบครัว ก็มีสิทธิ
ที่จะยื่นคำร้องคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วย
การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี
เยาวชนและครอบครัว เพื่อขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัว
ออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพกำหนดมาตรการที่เหมาะสม
เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กถูกบุคคลในครอบครัวกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัวอีกด้วย

บทที่ ๓

การแก้ปัญหา เมื่อเกิดเหตุร้ายออนไลน์

เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว เด็กที่เป็นผู้ถูกระงับ หรือเป็นผู้กระทำยอมได้รับความกดดัน มีความเครียด เด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์ส่วนใหญ่จะมีลักษณะอยู่ในโลกส่วนตัวสูง มักจะเสเพลโซเชียลเข้า ๆ หลีกเลี่ยงการมีโทรศัพท์มาสอบถามจากคนใกล้ชิดเข้า ๆ กัน มีอาการโทษตัวเอง ย้ำคิดย้ำทำ ไม่มั่นใจในตัวเอง มีความหวาดระแวงคนรอบข้าง ผู้ปกครองควรเริ่มจากการตั้งสติ ควรเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่ควรกล่าวโทษกดดันเด็กเพิ่มเติม เพราะไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น อาจทำความเข้าใจเด็กโดยชุดความคิดว่า เด็กไม่ได้อยากให้เกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น แต่เป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยสภาพความคิดความอ่านของเด็กอาจจะมองไปไม่รอบด้าน ความสำคัญในขั้นนี้คือ การแก้ไขเยียวยาไม่ให้ความเสียหายลุกลาม การช่วยประคับประคองจิตใจของเด็ก และการรวบรวมข้อเท็จจริง พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเด็กในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้จบลงให้น้อยที่สุด

๓.๑ การปฏิบัติตัวของเด็ก ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการปฏิบัติตัวของเด็ก ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑.๑ สำหรับตัวเด็กที่เป็นผู้เสียหาย อย่าบล็อกร่องทางติดต่อตัวผู้กระทำความผิดเพราะจะเป็นการตัดช่องทางในการจับตัวผู้กระทำความผิด และไม่ควรพูดว่าจะแจ้งตำรวจหรือบอกว่าแจ้งตำรวจไปแล้ว เพราะคนร้ายก็จะยิ่งรู้ตัว ทำลายพยานหลักฐานหรือข้อความที่เคยพูดคุยติดต่อกับเด็ก หลบหนี และอาจทำให้จับตัวคนร้ายไม่ได้ ตัดการติดต่อสื่อสารกับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ข่มขู่หรือบีบบังคับให้กระทำการใด ๆ

๓.๑.๒ ลักษณะของการกระทำละเมิดออนไลน์ คือ จะมีการกระทำซ้ำ ๆ อยู่บนโลกออนไลน์ตัวเด็ก จึงต้องหยุดการใช้สื่อออนไลน์ทั้งหมด ดังนั้น หากพ่อแม่ผู้ปกครอง พบว่ามีคลิปสื่อลามกอนาจารเด็กหลุดไปที่ช่องทางไหน ควรใช้วิธีการเตือน/แจ้งไปที่แพลตฟอร์มให้ลบคลิปลงแล้วออก ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก่อนแต่อย่างใด

๓.๑.๓ พ่อแม่และคนรอบข้างควรสังเกตพฤติกรรม และสภาพจิตใจของเด็ก เช่น ความหวาดกลัว ความกังวล หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หากไม่มั่นใจ ควรปรึกษานักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เด็ก เพื่อช่วยเยียวยาสภาพจิตใจ ช่วยในการสัมภาษณ์เด็ก หรือในการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น เป็นต้น

การสอบถามไม่ควรใช้วิธีการที่เป็นการกดดัน พุดคุยด้วยความนุ่มนวลและไม่ชี้หน้า ไม่ถามนำ ไม่โทษตัวเด็กว่าเป็นสาเหตุในประการสำคัญคือ ต้องพิจารณาสภาพจิตใจเด็กว่า พร้อมทั้งจะให้ข้อเท็จจริงได้หรือไม่ ควรใช้คำถามปลายเปิดในการสอบถาม เช่น “เกิดอะไรขึ้น?” หรือ “เล่าให้พี่ฟังหน่อย” ไม่ควรใช้คำถามในลักษณะชักใช้ไล่เรียงเช่น ทำมาถึงมาบอกข้าทำไมหลงเชื่อเค้า ซึ่งเป็นคำถามในเชิงตำหนิ เด็กซึ่งเครียดมากอยู่แล้ว จะยิ่งกดดันขึ้นอีก จนอาจทำร้ายตัวเอง ระวังการใช้คำถามว่า “ทำไม” เพราะในเรื่องนี้ ไม่ควรถามหาเหตุผล เพราะไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น

๓.๑.๔ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้การช่วยเหลือควรบันทึกข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบ อาจจะเป็นลายลักษณ์อักษร หรือ บันทึกเสียงในโทรศัพท์มือถือเพื่อใช้ในการแจ้งความดำเนินคดี หรือการติดต่อหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะลดการเล่าซ้ำของเด็กได้ ต้องรักษาความลับความเป็นส่วนตัวของเด็ก

๓.๑.๕ การแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมาย ควรแจ้งความที่สถานีตำรวจในพื้นที่ที่มีการละเมิด ล่วงละเมิด หรือการรื้อเอาทรัพย์สิน หรือถ้าเป็นไปได้ควรแจ้งความ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กองบังคับการปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) เตรียมหลักฐานนำหลักฐานที่เก็บรวบรวมไปให้ เจ้าหน้าที่ และควรเตรียมการต่าง ๆ ดังจะได้กล่าวต่อไป ในหัวข้อ ๓.๒

๓.๑.๖ กรณีที่มีการล่วงละเมิดทางร่างกายด้วย เช่น หลังจากที่มีการหลอกลวงได้ข้อมูลสื่อเด็กออนไลน์แล้ว นำข้อมูลนั้นมาบีบบังคับเด็กให้เด็กไปพบตัว และภายหลัง หลังจากที่ได้พบตัวก็มีการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ ดังนั้น จะต้องตรวจเก็บพยานหลักฐานในการล่วงละเมิดทางเพศ โดยต้องรีบแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ส่งตัว ผู้เสียหายไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลเพื่อตรวจเก็บ พยานวัตถุ สอบปากคำพยาน และตรวจสอบพยานแวดล้อม เพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศเพิ่มขึ้นอีก ที่สำคัญคือ ควรจะต้องเข้ารับแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนภายใน

๗๒ ชั่วโมง เพื่อกินยาต้านการติดเชื้อเอชไอวี และกินยาป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งจะได้ผลดีที่สุดภายใน ๗๒ ชั่วโมงแรกเท่านั้น หรือในกรณีที่มีการตั้งครรภ์อันเนื่องมาจากการล่วงละเมิดทางเพศดังกล่าว จะต้องรีบเข้ารับคำปรึกษาจากบุคลากรทางการแพทย์ในการยุติการตั้งครรภ์ (สายด่วนปรึกษาเอดส์ และท้องไม่พร้อม ๑๖๖๓)

๓.๒ การเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการทางคดี

เมื่อเกิดเหตุภัยออนไลน์ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การขอให้เจ้าหน้าที่รัฐทำการลบล้างออกจากระบบคอมพิวเตอร์ หรือการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ประชาชนทั่วไปมักรู้สึกว่าเป็นการยุ่งยาก ซับซ้อน ลับสัน และเสียเวลาจากการประสานงาน ดังนั้น ผู้เสียหายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ การเตรียมตัวที่ดี การจัดเตรียมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ครบถ้วนรัดกุม และติดต่อประสานงานตามหน้าที่และอำนาจของแต่ละหน่วยงานย่อมเป็นการแก้ปัญหาความยุ่งยากเหล่านั้น อีกทั้งช่วยลดความบอบช้ำของผู้เสียหายจากขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมทั้งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย ในหัวข้อนี้จะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ต่อไป

๓.๓ การรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล

เป็นเรื่องปกติที่เด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ปกครอง เกรงว่า จะได้รับความอับอาย บางรายตัดสินใจที่จะไม่ยอมแจ้งความ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่ในทางที่ถูกต้องแล้ว เด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ปกครองควรที่จะตัดสินใจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ตนหลุดพ้นจากการข่มขู่ คุกคาม และเพื่อช่วยมิให้คนอื่นต้องตกเป็นเหยื่ออีก ในการ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หากเด็กหรือผู้เสียหายเกรงว่า จะได้รับความอับอาย อาจกระทำการลับโดยการประสานกับ เจ้าพนักงานตำรวจหรือทิมสหวิชาชีพ ไม่ให้มีการเผยแพร่ข่าว ทางสื่อมวลชนได้^๑

ก่อนและภายหลังการแจ้งความร้องทุกข์ ควรดการให้ข่าว แก่สื่อมวลชน ไม่ควรให้คนร้ายรู้ว่ามีกรแจ้งความแล้ว เพราะ อาจทำให้คนร้ายรู้ตัว และหยุดการติดต่อหรือบล็อกช่องทาง ติดต่อ ทำลายพยานหลักฐานดิจิทัล และหลบหนีไป ไม่ควร บล็อกช่องแชท เพราะการบล็อกและการลบข้อมูล จะทำให้การ สืบสวนสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปได้ โดยยาก แต่ควรบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น เก็บข้อความ แชท

^๑ กฎหมายบังคับห้ามมิให้เผยแพร่ข่าวที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ และชื่อเสียงของเด็ก ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณา หรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก หรือผู้ปกครอง โดย เจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือ ผู้อื่นโดยมิชอบ” โดยผู้ฝ่าฝืนมาตรานี้ มีโทษตามมาตรา ๗๙

รูปภาพ หรือวิดีโอที่เป็นพยานหลักฐานโดยถ่ายภาพหน้าจอ (Screenshot) หรือดาวน์โหลดข้อมูลนั้นไว้ บันทึก URL หรือที่อยู่เว็บไซต์ รวมถึงวันที่และเวลาที่เกิดเหตุ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับบัญชี ชื่อบัญชีหรือโปรไฟล์ผู้กระทำความผิด หมายเลขโทรศัพท์ หรืออีเมลที่เกี่ยวข้อง สลิปการโอนเงิน IP Address ถ้ามีความรู้ ควรจัดเก็บ ID ของแอปพลิเคชัน เช่น Facebook, Instagram, LINE, หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ รวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐาน ในการร้องทุกข์กล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวน

๓.๔ การร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนมีหน้าที่และอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ตลอดจนแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ เช่น การขอลบคลิปต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต การติดตามทรัพย์สินของผู้เสียหายที่เสียไปเพื่อบรรเทา ความเสียหาย การแสวงหาพยานหลักฐานเบื้องต้นในกรณี เด็กถูกละเมิดทางเพศทางออนไลน์ ต้องดำเนินการอย่าง ระมัดระวัง เพื่อปกป้องสิทธิและความปลอดภัยของเด็ก รวมถึงให้พยานหลักฐานสามารถใช้ในกระบวนการ ทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเตรียมพยานหลักฐานเบื้องต้นในการร้องทุกข์ ต่อพนักงานสอบสวนย่อมเป็นประโยชน์และสะดวกกับทุกฝ่าย พยานหลักฐานที่ควรเตรียมไปเมื่อเข้าร้องทุกข์กับพนักงาน สอบสวน นอกเหนือจากพยานหลักฐานดังกล่าวในข้อ ๓.๓ แล้ว อาจประกอบด้วย

๓.๔.๑ เอกสารประจำตัวต่าง ๆ เช่น บัตรประชาชน สำเนา ทะเบียนบ้าน สูจิบัตร ทะเบียนสมรส

๓.๔.๒ จัดเตรียมข้อ-สกุล ข้อมูลการติดต่อของพยาน ข้อเท็จจริงว่าพยานรู้เห็นเหตุการณ์เท่าที่ทราบโดยย่อ เพื่อพนักงานสอบสวน จะได้ใช้ดุลพินิจว่าจำเป็นจะต้องสอบปากคำ มาประกอบสำนวนคดีหรือไม่ และถ้าจำเป็นจะต้องไปสอบ จะต้องสอบที่ใด เพื่อที่พนักงานสอบสวนจะได้สะดวกในการค้นหาตัวพยานและทำการขยายผลในส่วนของการสอบ ข้อเท็จจริง เพื่อป้องกันผู้เสียหายต้องเล่าซ้ำหลายรอบอันเป็นการสร้างบาดแผลทางจิตใจ ควรมีการบันทึกข้อเท็จจริงโดยย่อ เป็นเอกสาร และเตรียมไฟล์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พนักงานสอบสวน ในการเรียบเรียงข้อเท็จจริง

๓.๔.๓ กรณีมีบาดแผล อาจมีการถ่ายภาพบาดแผล^๒ ใบรับรองแพทย์^๓ นอกจากนี้ หากผู้เสียหายได้รับกระทบต่อจิตใจ เช่น ถูกทำร้ายแม่ไม่รุนแรงมากนัก หรือ แม่ไม่ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกด่าทอด้วยวาจามาเป็นระยะเวลายาวนาน จนมีผลกระทบ ต่อจิตใจ เช่น เป็นโรคซึมเศร้า ก็ควรจะต้องมีใบรับรองแพทย์ จากจิตแพทย์มายืนยัน เพื่อประกอบดุลพินิจ ในการสั่งสำนวน ของพนักงานอัยการ หรือการตัดสินของศาล ด้วย

^๒ ภาพถ่ายบาดแผล ควรมีการถ่ายภาพ ๓ ระยะ คือ

๑. ระยะใกล้ชิดต่อบาดแผล เห็นรายละเอียดชัดเจน อาจอาจจะมีกรวางไม้บรรทัด หรือถ้าหาไม่ได้ก็ใช้ธนบัตรหรือเหรียญบาท วางเทียบ เพื่อแสดงถึง ขนาดหรือสีของ บาดแผล

๒. ระยะกลาง เห็นภาพรวมของบาดแผลและเห็นว่าเป็นอวัยวะใด

๓. ระยะไกล เห็นตัวผู้เสียหายทั้งร่างกาย

ทั้งนี้ ทั้งสามระยะควรเป็นการถ่ายภาพต่อเนื่องกันทันที อาจจะถ่ายระยะละหลาย ๆ ภาพก็ได้

^๓ ควรจะมีการระบุถึงขนาด และรายละเอียดของบาดแผล ระยะเวลา โดยประมาณ การรักษาบาดแผลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระยะเวลาในการรักษา เพราะมีผลต่อ ความหนักเบาของข้อหา

๓.๕ เจ้าพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

โดยทั่วไปแล้ว ในการดำเนินคดีที่เด็กหรือเยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นการทำงานแบบทึมสหวิชาชีพ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดออนไลน์หรือเด็กผู้กระทำความผิดก็ตาม ทึมสหวิชาชีพไม่มีกฎหมายกำหนดโดยเฉพาะว่าเป็นบุคคลใดบ้าง แต่เป็นการบูรณาการการทำงานของผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง โดยวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างครบวงจร เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ขัดกัน ไม่ซ้ำซ้อนกัน ทึมสหวิชาชีพอาจแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม คือ

๓.๕.๑ บุคลากรทางด้านกฎหมาย เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน พนักงานอัยการ จะทำหน้าที่ในการดูแลกระบวนการทางกฎหมาย ความปลอดภัย การบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๒ บุคลากรทางการแพทย์ กล่าวโดยทั่วไปคือ บุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลบาดแผล ทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กผู้เสียหาย ดูแลเรื่องใบรับรองแพทย์ อันเกี่ยวกับการตั้งข้อหาของพนักงานสอบสวน หรือการไปให้ปากคำเป็นพยานในชั้นศาล

๓.๕.๓ บุคลากรทางด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) เจ้าหน้าที่บ้านพักเด็ก (บพด.) หรือแม้กระทั่งองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร (NGOs) บทบาทหลักก็คือ การทำให้เด็กได้รับผลกระทบจากขั้นตอนต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด รวมถึงทำให้เด็กกลับสู่สังคมเดิมได้อย่างปลอดภัย

๓.๕.๔ ผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ เพื่อนนักเรียน บุคลากรในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ เช่น ในกรณีที่ยังเป็นเด็กนักเรียน หรือจำเป็นต้องปรึกษาในเรื่องการรับเข้าโรงเรียน อาจเชิญครูเข้ามาร่วมเป็นทีมสหวิชาชีพด้วย หรือถ้าเป็นเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือแล้วแต่ทำงานอยู่ อาจเชิญนายจ้างเข้ามาร่วมเป็นทีมสหวิชาชีพได้

๓.๖ บทบาทของทีมสหวิชาชีพ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดเยียวยา

ในกรณีละเมิดเด็กโดยภัยออนไลน์ส่วนใหญ่ จะไม่เกิดเหตุในลักษณะมีบาดแผลทางร่างกาย เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่ได้พบตัวเด็กโดยตรง เว้นแต่เป็นกรณีที่มีการบังคับเรียกเด็กไปล่วงละเมิดทางเพศ โดยการหลอกล่อให้เด็กเกิดความรักใคร่ชอบพอ หรือการใช้ฉลিপหรือภาพถ่ายที่คนร้ายเคยหลอกลวงให้เด็กถ่ายให้ ไว้ขู่บังคับ ในกรณีดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีตรวจเก็บพยานหลักฐานกรณีล่วงละเมิดทางเพศ และการเยียวยาทางด้านร่างกายหรือการรักษาโดยบุคลากรทางการแพทย์ด้วย

นอกจากนี้ ยังมีบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา จากสถิติที่เกิดขึ้นพบว่า กรณีละเมิดเด็กออนไลน์ส่วนมากจะเป็นบาดแผลด้านจิตใจอย่างรุนแรง การบำบัดรักษาอาจเป็นการพูดคุย หรือขึ้นรุนแรงต้องใช้ยาควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การบำบัดรักษาเป็นไปอย่างเหมาะสม ผู้ปกครองควรเก็บอุปกรณ์สื่อสาร หากิจกรรมที่让孩子อยู่กับปัจจุบัน^๔ ไม่ให้มีการจินตนาการฟุ้งซ่าน คิดโทษตัวเอง หรือมีพฤติกรรมแยกตัวจากสังคม รวมทั้งแจ้งอาการต่าง ๆ และพฤติกรรม สภาวะความหนักเบาของอาการหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องแก่บุคลากรทางการแพทย์ด้านนี้ ประการสำคัญคือต้องระมัดระวังผู้เสียหายทำร้ายตนเอง^๕

^๔ ลักษณะคำถามเพื่อให้ตัวเด็กอยู่กับปัจจุบัน เช่น ตอนนี้น้องได้ยินเสียงอะไรบ้าง ตอนนี้น้องได้กลิ่นอะไรบ้าง มีสิ่งของอะไรอยู่รอบตัว ให้ลองวาดรูปสิ่งของที่อยู่รอบตัว เพื่อลดความคิด ความฟุ้งซ่าน การย้ำคิดย้ำทำ เป็นต้น

^๕ ความเห็นของแพทย์และจิตแพทย์อาจนำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีอาญาหรือการเรียกค่าเสียหายในส่วนแพ่งด้วย

๓.๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการทำงานและการประสานงานทีมสหวิชาชีพ

ในการทำงานเกี่ยวกับคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการพบการกระทำคามผิดภายหลังจากที่ เหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เด็กถูกล่อลวง จนกระทั่งมีการถ่ายคลิปและนำคลิปของเด็กไปเผยแพร่แล้ว หรือจนกระทั่งมีเพศสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงเห็นว่า ในการสืบสวนสอบสวน ควรมีการนำโปรแกรม คอมพิวเตอร์หรือซอฟต์แวร์มาใช้ในการทำงานด้านการสืบสวน สอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถค้นหาหลักฐาน จับกุมผู้กระทำความผิด และยับยั้งการกระทำคามผิดเหล่านี้ได้ ยกตัวอย่างเช่น Griffeye, ProjectVic, ICACCOPS, osTriage และแพลตฟอร์ม Peer-to-Peer เป็นต้น^๖

^๖ อัครวิฑูต แสงทองดี, กชกร เฟิงระนัย, และ ภิญโญ มีเปี่ยม, เทคโนโลยีแฮชชิ่งและฐานข้อมูลโฟโต้ดีเอ็นเอในการตรวจพิสูจน์สื่อมัลติมีเดีย (Hashing Technology and PhotoDNA Database in Multimedia Forensics) วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓

ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ ๑ ของหนังสือเล่มนี้ เรื่องปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานทีมสหวิชาชีพในเรื่องที่ไม่มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการกำหนดผู้นำในการทำงานหรือเจ้าภาพ (Case Manager) ทำให้การบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เกิดความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจแก้ได้ด้วยวิธีการออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดหน้าที่และอำนาจในการทำงานของแต่ละหน่วยงานในการบูรณาการการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันในทางปฏิบัติการแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน จะมีลักษณะเป็นการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding - MOU)

นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะว่า ในการทำงานร่วมกันแบบทีมสหวิชาชีพในกรณีที่ไม่เกิดเหตุการณ์ ควรมีการประชุมอย่างเป็นทางการประมาณเดือนละครั้ง เพื่อเป็นการซักซ้อมขั้นตอนการทำงานและสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน และในกรณีที่มีเคส อาจจัดให้มีการจัดประชุมเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการช่วยเหลือเด็กในมุมต่าง ๆ ทำให้ได้ความคิดที่ครบถ้วนรอบด้าน สามารถแก้ไขปัญหาได้ถ้วนครบทุกมิติ นอกจากนั้น การประชุมทีมสหวิชาชีพ ควรให้เกียรติกันและมีการสอบถามทุกคนที่มาร่วมประชุม เพื่อให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในมุมมองของวิชาชีพหรือความถนัดตนเอง และเมื่อการแสดงความเห็นแล้ว ควรจะมีการทำบันทึก

รายงานการประชุม และมีการลงนามไว้เป็นหลักฐาน เพื่อเป็น
การเตือนความทรงจำ และใช้ในการติดตามการทำงานของ
เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่รับว่าจะดำเนินการ เป็นต้น

ในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น และมีความจำเป็นที่ต้อง
จัดการประชุมทีมสหวิชาชีพ ควรจะต้องมีการประชุมให้บ่อยครั้ง
เพื่อติดตามงานและความคืบหน้า มีผู้รับผิดชอบหลัก
ในการติดตามงานของแต่ละฝ่ายหลังจากการประชุม
ว่าได้มีการปฏิบัติตามรายงานการประชุมว่ามีข้อติดขัดอย่างไร
แล้วเร่งรีบประสานงานในการแก้ไขปัญหา

การแก้ปัญหาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีจำนวนไม่เพียงพอ นั้น ควรจะต้อง
มีการฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการ
กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ดังกล่าวให้มีจำนวนเพิ่ม
มากขึ้น และควรมีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประจำอยู่ทุกหน่วย
ตรวจพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างน้อย
ที่สุดในระดับกองบังคับการจังหวัด มีฐานข้อมูลที่จะทำให้
พนักงานสอบสวน สามารถประสานงานได้ถูกต้องรวดเร็ว

ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และสถาบันครอบครัว

สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว สำนักงานอัยการสูงสุด

อาคารแจ้งวัฒนะ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์

เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๒ ๑๔๓๖, ๐ ๒๑๔๒ ๑๔๔๔ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๕๖

อีเมล ago@saraban.mail.go.th

for every child

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ

๑๙ ถนนพระอาทิตย์ บางลำภู เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๓๕๖ ๙๔๙๙ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๖๐๓๒